

Slovenski

GLASNIK.

Lepoznansko - podučen list.

List 13. V Celovcu 1. julija 1867. Letnik X.**Zagovor.**

(Zložil G. R.)

Da ljubiti jaz ne smem,
Čudni ljud mi pravi;
Kaj je mar za to ljudém,
Kaj to roji njim po glavi?

Ljubi vsaka božja stvar,
Vse v tej slasti pluje,
Meni le ljubezni žar
Hudo ljudstvo zabranjuje.

Kaj li zvezdice goré?
Kaj li slavček peva?
Veste, cvetke kaj duhté,
Kaj vam vetrec razodeva?

Kdo občutke dal nam je,
Kdo je je zažaril?
Bog ko stvaril je sercé,
Ga je za ljubezen stvaril!

Kaj vam sije lunica?
Kaj li zor večerni?
Kaj li žarki solnčica,
Ki poljublja val jezerni?

Krasno ljubo jaz imam
Vé naj zemlja cela,
Za-njo kri, življenje dam,
Za-njo čutja vsa in dela!

Da ljubiti jaz ne smem,
Čudni ljud naj pravi;
Vendar veren biti čem
Vedno svoje ljubki — Slavi!

Ubežnik.

(Domača povest; spisal Andrejčekov Jože.)

1. V krčmi.

Bila je ona nemirna doba, ko so rohnele silovite Napoleonove čete že skoraj po vsej Evropi; bili so to žalostni časi, časi, o katerih se je prelivalo dan za dnevom veliko krvi. Vsa ljudstva so bila v orožji, da bi ukrotila z zjedinjenimi močmi krutega sovražnika ter si ohranila samostalnost. Takrat so tudi našo milo slovensko deželo obiskali ptuji gostje in so si jo prisvojili za nekaj časa; bili so to zadnji sovražniki v deželi; kajti od takrat še ni videla nobenega ptujega nasprotnika, ali videla je žalibog dosti domačih izneverjencev, ki so jo še desetkrat bolj tlačili ter jej sekali britkejšje rane, nego francoske čete. Bog daj, da bi se tudi teh skoraj oprostila!

Tiha noč se je razprostrela po okolici, in krog in krog je bilo vse tiho in mirno; le zdaj pa zdaj je pridrdral kak voziček po veliki cesti ter kalil nočno tihoto; pa tudi ta se je kmalo izgubil za gričem v daljavi, in bilo je zopet vse mirno.

Tik vélike ceste na levej strani pod visokim gričem je stala samotna hiša — Topolščakova krčma — in bleda luč, ki je sijala skozi mala okna, ta je naznanjala, da ondi še niso šli k pokoju. — Pri veliki hrastovi mizi je sedelo še nekaj pivecv pri polnem bokalu, in velik šunder v sobi je naznanjal, da imajo ti možjé važne pogovore.

„Topolščak!“ oglasí se debel velik mož v kotu za mizo, „poglej no, koliko bo že kaj ura; treba bo že skoraj iti domú, če ne — bode stara godla celo noč in jutri mi še kosila ne bo hotela skuhati“.

„I kaj se ti neki mudí, Vranjkar, saj te ni ura naredila!“ pravi krčmar, majhen širok možiček, ter stopí k starej, ukajenej uri pri peči, da bi se prepričal, če je že kazalo kaj visoko; kajti bilo je grozno težko poznati na zamazanih številkah, koliko je ura, in le oče Topolščak, ki so je bili že vajeni stare šklemfje, vedeli so kaj in kakó. „Ravno zdaj-le bo ednajst udarila“, reče krčmar ter se zopet vsede k svojim gostom, „moja ura kaže ravno prav, ker jo vedno ravnám po Gorskej. Posedi še, posedi nekoliko, da izpijete ta-le bokal, potlej bom pa še jaz dal za enega, da se vsaj kaj pomenimo. Danes je bela nedelja; torej se spodobi, da nekoliko popraznujemo, saj smo se že štirideset dni zapored postili, jeli Grega?“ Te besede so veljale staremu Petraču, ki je sedel na kraju mize in se mu je videlo, da ga še ni volja zapustiti Topolščakove krčme.

„Prav imaš, Topolščak“, odvrne Petrač, „jaz tudi tako mislim, da bi ga nicoj nekoliko srknili, saj ga potlej ne bom videl ves teden. In ravno zdaj imaš, Topolščak, prav dobro kapljico, kakoršne že dolgo nisi imel; kje pa si ga kupil? Ali je dolenec ali štajerec?“

„Štajerec je, štajerec; véceraj smo ga pripeljali iz Pake. Vedite, to je vince, mú da ga ni para po vsej dolini ne; poglej ga, kako je čisto,

kakor olje. Mar ni res Vranjkar, kaj? Ti govori, ker tudi poznaš vina, ker si včasih ž njimi kupčeval“.

„I nič mu ni reči, ne“, pritrđi Vranjkar, „nekoliko trđ je, ko se pije, pa potlej kaj dobro stori. Po čem si ga plačal?“

„Je že še, kakor je dan današnji cena; po osem goldinarjev vedro, pa kar me stane vožnja. Pa kdo drugi ne bi ga bil dobil za ta kup, meni ga je dal, ker ga vedno ondi jemljem. Rezin ga je plačal v Krškem na Dolenskem po deset, pa ni mu kos, le pojdi ga pokusit, če ne verjameš“.

Med takimi pogovori je potekel bokal za bokalom in gostje so popolnoma pozabili na dom. Zdaj se odpró duri in v sobo primaha župan, dolg suh mož v mezelanasti suknji in s potlačenim klobukom. Na obrazu se mu je bralo, da ima nekaj važnega sporočiti, kajti obstal je za durmi in skrbno se oziral po sobi ogledovaje, kakovi ljudje so notri.

„Hej, Anžica! pojdi no pit“, jame ga klicati Petrač, „saj sem djal, da pride še nekdo v hišo, ker je luč tako pokala; pa ravno tebe je manjkalo. Danes boš dal za kaka dva masleca ali poliča, kakor se ti zdi, ker je bela nedelja, saj midva ga sploh malokdaj skupaj pijeva. Vranjkar nam je že hotel ulti, komaj sva mu ubranila s Topolščakom. Pravi, da se boji žene“.

„Ali pa se boji za ženo, ha ha ha“, jame se krohotati župan Anžica.

„Saj to bo, to, ti že prav veš. Ko bi jaz imel tako mlado babnico, primaruha, jaz bi je tudi ne pustil kar tako-le; ej, svet je ves poreden. Moja je pa že stara ko zemlja; zatorej jo pustim brez skrbi doma na slami, saj jej ni nič hudega, na-me se pa tudi ne sme jeziti, če ga včasih srknem kak masliček, saj ga zaslužim, jeli Topolščak?“

Take šale so uganjali naši pivci in bili bi jih morda še delj, ko ne bi bil iztresel župan svoje prepolne bisage, ter jel oznanjati na dolgo in široko, kakova povelja je dobil od gosposke.

„Povedati vam imam, možjé, nekaj novega, čeravno je že stara reč“, prične Anžica, ko je izpil dva kozarca vina zapored. „Danes opoldne, ko smo ravno kosili, pride mi v hišo berič Lovrenec, tisti, ki ima rujave mustače pod nosom, saj vém, da ga vsi poznate, ki imate kaj opraviti z gospódo. „Oča Anžica!“ tako je djal, „gosposka vam sporoča, da poveste možém po vsej okolici, naj bodo drugi teden pripravljene, da pojdete lovit. Naznani se vam tudi še posebej, da morate letos še veliko več fantov dobiti, nego druga leta; kajti Francoz trka na vrata, zdaj zdaj bo tukaj. Poberite vse kar od kraja, da bo le mogel puško nositi, pa bo dober; ustrelil bo ravno tako dobro, kakor kdo drugi“. — „To je že dobro“, djal sem jaz, „vse bom na tanko spolnil, in še nicoj bom oznanil možém, da se bodo vedeli pripraviti“. To tedaj vam imam oznaniti, zdaj pa veste, kaj imate storiti.“

„Šembrej, saj to je pa res nova reč“, počehljá se Vranjkar za vratom, „pa mislim, da meni letos ne bo treba iti lovit, saj je družih dovolj, jaz imam toliko dela, da ne vem kam ž njim. Veš, Anžica, mene letos le izbriši izmed tistih rabeljnov, ki letajo po hosti za krščeno živaljo; jaz ne grem, pa je“.

„O šel boš, šel, pri moji veri da; kaj meniš, da bom sam lovil, lej ga no! Jaz imam tudi dela dosti: moram postaviti kozolec, ki mi ga je podrl veter, krompirja še nisem vsega posadil; vrh tega pa bi bilo tudi treba les spraviti iz gozda, da se ga črvovina ne prime. Vsi bomo šli: jaz, ti, Topolščak, pa še Petrač pojde, čeravno je že star, jeli; če družega ne, bodeš pa čutaro za nami nosil“.

„Jaz pojdem lovit, kaj jaz? puška te poberi! kdo me bo silil?“ začne se hudovati Petrač, kteremu je že precej klobuk zlezal na oči. „Jaz sem bil sam sedemnajst let vojak, potlej so me pa spodili, ker sem si bil nekaj prste pokvečil. Sedemnajst let, veš Anžica, sedemnajst let sem se potikal po Nemškem, celó na Dunaji sem bil, tam, kjer stane cesar, veš, kje si bil pa ti? Domá za pečjó. Le obriši se, da bi jaz lovil“.

„Kaj, sedemnajst let si bil vojak?“ vpraša ga Topolščak začudivši se, „tega pa nisem vedel“.

„Bil sem bil. Takrat so me vzeli, ko smo šli nad Prusa, pa še granatir sem bil s tisto kosmato kapo. Na angeljsko nedeljo so nas pobrali, v ponedeljek pa smo že marširali proti Vranskemu. Še zdaj dobro vém, jaz sem stopal v zadnji vrsti, mati so šli pa za menoj, pa jokali so se. „Mati, le domú pojdite“ djal sem, „kaj boste jokali za menoj, saj se še sin ne joka, ki mora biti vojak“; pa mati so vendar šli z menoj celó do vrh Ovčjaka. Ko pridemo na Trojane, pa začne boben peti: Petrač Petrač, Petrač Petrač! „Črta preklicana“, djal sem, „saj sam vém, da sem Petrač, kaj me boš neki klical“. — Proti Babi pa je začel: Nič delj, ko do nedelje, nič delj ko do nedelje. — „Če pa delj ne bo, ko do nedelje, bom pa že prestal, saj bo kmalo“, mislil sem si in stopal v vrsti. Ko pridemo do Ločice, pa jo je napledel: Od nedelje do nedelje, od nedelje do nedelje. „O sv. božja pomagavka, zdaj sem pa na večne čase!“ vzdihnil sem in solze so se mi vdrle po licu. Potlej so nas pa gonili zmeraj naprej in naprej, dokler nas niso gori v nekem hribovji Prusi zapodili, pa še prav dobro so nas bili našeškali. Marsikteri je ondi zadnjikrat komis jedel, mene pa se ni pri-jela nobena kroglja. Vidite, možjé, jaz sem bil že v vojski, potlej pa še tukaj-le nekaj Anžica hoče

„No le molči, Petrač! Kaj boš gobuzdal, zdaj ni časa za to; imamo se kaj več pomeniti“, jel ga je župan zavračati; kajti-zdelo se mu je za malo, da govori zoper njegovo čast in njegovo pravico.

„No, bom pa molčal; pa sam govori, če kaj več veš. — Topolščak! tu-le imaš za ta bokal vina, ki smo ga zdaj popili; tega bom jaz plačal, potlej pa grem spat“. To rekši, vzeme Petrač iz žepa majhen mošnjiček ter privleče iz njega sreberno dvajsetico in jo tako jezno vrže na mizo, da se trikrat zapored zavrti; kajti županove besede so ga vzele.

„Nič ne boš plačal, pa tudi ne pojdeš še domu“, pravi župan, ne smeš koj zameriti, če kaj rečem; saj moram tudi jaz marsiktero požreti pri gospôdi, pa kaj čem! Zató sva še zmeraj prijatelja, le vsedi se in pij, nicoj dam še za dva, tri bokale, da bomo bolje volje.

„Če si ti prijatelj, pa sem jaz tudi; samo govori, kakor veš, da je prav, pa nikar me več ne vtikaj med lovce. Če vas je volja pa ga pijmo, naj se že pes obesi, do jutri“. Pri teh besedah se zopet nasloni počasi na mizo in jame prižigati tobak v pipi, ker županova obljuba,

da bo dal za vino, pregnala mu je vso jezo in bil je zopet vesel, kakor poprej. —

„Kako pa možjé, kaj pravite, kakošni so neki tisti Francozje in oni Bonaparta, ki je vodi, da so tako močni?“ povzeme Vranjkar besedo po kratkem molčanju. „Jaz pa mislim, da bi ga le vruga vgnali v kozji rog, naj bo že, kakoršni hoče; za božji čas, saj ima vendar naš cesar toliko vojakov, da je groza. Pred veliko nočjó sem bil v Ljubljani, ko so ravno marširali; pri moji molavi! celo popoldne se ni nič pretrgalo na tržaški cesti. „Hudiman“, mislil sem si, „če vsak enega ubije, pa morajo vsi Francozje pod drn“. Vem, ko smo še fantovali kakih deset nas je bilo, pa smo Blagovičane, če so prišli v našo vas, tako naklepali, da je bilo grdó; takova neizmerna drhal vojakov pa vendar nič ne opravi, menda zató, ker jih je preveč, so pa drug drugemu na poti“.

„Najbrž“, pravi Topolščak smeje se, „to je ravno tako, kakor je bilo lansko jesen gori-le v Šipku nad Bezolakom, ko smo zajce streljali. Osem lovcev bilo nas je skupaj pri tistej črešnji za Prelaznikovim plotom; kar skoči zajec iz grmovja in ravno nam med noge; vsi smo merili in streljali po njem, stari Kralj mi je še celó med nogami puško pomeril, ker ni mogel drugače blizo, pa pri vsem tem nam je zajec vendar pete odnesel“.

„Vi govorite, ker ne veste, kako je ta reč“. oglasi se zopet Petrač. „Toliko vojakov, kolikor si jih ti Vranjkar videl v Ljubljani, Francoz eno dopoldne pozoblje, pa še kaj mu ni, saj vém, kako je bilo s Prusom: toliko nas je bilo, da je vse mrgolelo, pa smo le bežali“.

„Ti Topolščak“, pravi zopet Vranjkar, kterege je grozno mikalo zvedeti, kaki so Francozje, „ti si že mnogo lazil po svetu in tudi v Trstu si bil že, ti boš vendar vedel, kakovi so tisti ljudje; vém, da si videl ondi kacega Francoza!“

„Se vé, da sem jih videl. Vsi višnjevi so, veliki ljudjé s strašno dolgimi brkami, gledajo pa tako grdó, ko sami peklenščeki, človek se ga že od daleč ustraši“. —

„So pa tedaj še bujši, ko Turki ali pa Pesjanje? Za božji čas, da bi le Bog dal, da ne bi prišli k nam! Ko bi jih vrag prinesel sem, zapodim brž živino gori v Doline, pridelke pa bi spravil na Goličaj k mežnarju, gori bi jih vendar ne staknili?“ Tako je govoril Vranjkar v groznih skrbéh; kajti mislil si je Francoze Bog vedi kakošne pošasti, pred katerimi se mora človek prekrižati, kakor pred hudobo.

„Zató pa, možjé, treba je gledati, da dobimo dovolj vojakov; zdaj gre tudi za našo reč, ne samo za cesarja na Dunaji“, povzeme Anžica besedo. „Samo paziti je treba, da bomo takih nalovili, katerih ni škoda in ki imajo bolj čas“.

„Se vé da“, pritrđi Vranjkar, ki je imel tudi doma sina zrelega za vojaški stan, „koliko je takovih postopačev pri nas, ki nimajo drugega dela na tem božjem svetu, nego da Bogu čas krađejo pa ljudi nadlegujejo. Take lahko vse brez skrbi polovimo in vtekemo v vojaško suktnjo, kar prav nič jih ni škoda; še dobro delo bomo storili vsej fari; ali mar ni res? Čemu bi dajali tje poštene fante, da bi je postreljali in pobili, kakor muhe; kdo bo pa potlej doma delal! Ko bi meni mojega Toneta vzeli, precej moram prodati posestvo, ker sam ne bi mogel

po nobeni ceni vse gospodariti, posebno ker sem le malokdaj doma. Veste, možjé, le glejmo, da bomo tako ravnali, da bo za vse prav“.

„Nobenega ne bi bilo manj škoda, kakor tega-le Jerinega Jurija“, prične Petrač, ko si je natočil zadnje vino iz bokala v svoj prazni kozarec. „Kaj dobro bi storili njemu in vsej okolici, ko bi ga spravili h kruhu! Ne dela nič ne, pije pa vedno, kakor božja mavra, zraven pa še lepo oblači tisto svojo vlačugo, ki ni nič boljša nego on; kje neki jemlje? Mi vsi, kaj ne, trudimo se noč in dan, pa ga imamo komaj ob nedeljah za kak poliček, ta grdavž pa pije in pije, pa mu le ne zmanjka. To ni po pravici; kajti iz nič ni nič. Jaz vam tu-le vpričo vseh povem, naj reče kdo kar hoče, da se ta fant gotovo peča s tistim delom, ki je navadno doli-le pri Babi, kjer popotnim ljudém žepe trebijo; le verjemite mi, da je res. Saj že gleda tako platnjavo, kakor sam bognasvaruj, in nikdar ga ni videti med poštenimi ljudmi.“

„Kdo tako?“ popraša krčmar, ki je prinesel nov bokal vina na mizo ter slišal zadnje Petračeve besede.

„I no, o tem-le Juriji se menimo, ki včasih pri tebi pije“, pravi župan.

„Ali tega mislite prvega pograbit?“

„Najbolj bi se mu prileglo, najbolj pa ga bo težko dobiti v pest. Močen je, ko medved; vesti pa tudi nima nič, če bi prav koga spravil s sveta“.

„Jurija še ne grem lovit, pri mojej veri da ne!“ jame se rotiti Vranjkar. Z nožem naj me dregne tje v rebra, pa bom imel za vselej dovolj; kaj pa se meni tak-le, kterega ima že popolnoma hudoba v krempljih!“

„Jaz tudi ne“, pritrди Topolščak, „ta je zvit, zvit. Saj veste, kako je bilo una leta v Krašnji, ko je bil še popolnoma otroče, pa je pokradel pri Šimencu vso mesenino z mestěj. Beriči so ga iskali dva mesca, in kaj je naredil ta smrkolin! Po dnevi se je potikal po gošči, zvečer pa je hodil spat v kapelo na pokopališče, ondi kjer mesarijo mrtve ljudi; pa tako otroče! Pri mojej veri, jaz sem že priletel, pa me vendar ne spravi nihče sedaj-le o pol noči na pokopališče, in vas tudi, menim, nobenega ne. Noč ima svojo moč. Tega nemerkaja pa že takrat ni bilo nič strah, kaj še le zdaj! Dobro bi bilo, ko bi ga spravili v kraj pa treba je varno ravnati“.

Zdaj nekdo pod oknom robato zakolne in lop! prileti debel brezov štor skozi okno na mizo, da so se vsi kozarci pobili in luč ugasnila. V trenutku je bilo vse tiho po izbi in naši junaki so se poskrili zapored vsi pod klopi; kajti vedeli so, odkod je prišlo to. Nekaj trenutkov pozneje so se čuli trdi koraki navkreber proti Podmilom — bili so to koraki znanega Jerinega Jurija.

(Dalje pride).

Božidar Tirtelj.

(Povest iz našega časa.)

(Dalje.)

V.

Pol ure od Ambolj je bil na Ratiji nov krčmar gospod Božidar Tirtelj.

Spravil je bil vse svoje imetje vkup, slovo dal mestnim kavarnam in nakupil se tu v obližji Meškotla in njegove hčere, da bi se ženil.

„Kogá? Koliko je?“ — vpije popotni sedlar Mazinec v sredi dveh pijanih tovaršev v Tirtljevi hiši — kogá? Kaj nisem vsega plačal? Ti boš mene goljufal, ti kosmače mestno ti! Jaz te bom tako napletel, da boš belo gledal ko zaklano tele“.

Tirtelj je strmel. Vedel je, da ni nobene plače dobil niti za vino, niti ne za ubite kozarce. „Vi ste goljuf in malopridnež; plačajte in poberite se ven“.

„Kdo goljuf? kaj goljuf?“ — kriči Mazinec. — „Možá jaz vaju zapričam, kaj mi je ta djal. Le dobro vedita, da sem jaz goljuf. Tožil ga bom na kontumac in na štemplje“.

„Ali ne boste plačali?“ vpraša spet krčmar Tirtelj.

„Ni božjaka ne. Spat pojdi, pa te bo ta bolezen minila brez zdravnika. To ti pa povem, jaz vem, kaj se bere v cesarski postavi; jaz nisem goljuf in vsi Mazinci do zadnjega očeta niso goljufje. Zapiši si to. Zaprt boš pa kakor béla. Mojduhaj, da bi se jaz dal tacemu mlečnjaku!“

Še več tacih in enacih prizorov in Tirtlju se pristudi krčmariti na deželi. Ali misli si: potrpljenje, potrpljenje; kedar Miciko za ženo dobiti, pojde vse drugače; drugo solnce bo sijalo.

In na polji je novi kmet vse obsejal po bukvah, delal po zapisanih pravilih. Ali tega ni znal, da bi bil lastno skušnjo s tujo edinil, in marsikje mu je napak hodilo. In naposled je revež še nesrečo imel, da so mu poljski tatovje veliko odnesli, da je slana na njegovem polji še bolj požgala ko kje druge in kar je še več nadlog od Boga — vse so prišle ubozemu Tirtlju čez glavo.

On pak se še vendar ni dal pošibiti. Mesec za mesecem so bili stroški večji od dohodkov; ali mislil je Tirtelj, saj drugače še biti ne more, kjer gospodinje ni. Ženska, ta dobra stvar, tri ogle hiši podpira. O da bi Tirtljeva že enkrat tako podprta bila!

Kedar je skrb in nadloga Božidara posebno zmogla, tačas je vse doma pustil dekli in hlapcu, napregel lepi majheni voziček in kobilico rujavko in se na južino peljal v Ambolje k Meškotlu, da bi vendar enkrat določno in za gotovo zvedel, ali mu dadó Miciko ali ne.

Oče Meškotel je na pragu stal, široko razkoračen, golorok in nepodvezan pod koleno, z dolgo pipo varaždinsko v zobéh in klobuk po strani. Čudno je namežikal možanec, zagledavši snubača svoje hčere in nasmehnil se, bog vé ali zató, ker je lepo solnce sijalo, ali ker je bil

snubca vsikdar vesel, ali ker je vedel, da gospod Tirtelj več vina plača kot ga sam izpije. Naj bo kar in kakor če, ob taki priliki je Meškotel vselej roke iz žepa snel in sam v svoji krčmarski in gospodarski osebi hlapca od prišlega voza odpodil ter lastnoročno Tirtljevega konja razpregel, razkomatal in pod streho spravil; potem pa gosta za mizo posadil pod orehom, velik ključ iz globocega žepa izvlekel ter stopal v klet, od koder je pritresel najboljšo kapljo, vedno nekako smeje se kakor bi hotel reči: jaz sem jaz, drugi so pa, kar so.

„No, kako je kaj?“ — djal je Meškotel, ko je ravno njegova hči iz hiše prišla na Tirtljev poziv enkrat pit — „kaj ste pa ta teden sejali po vaših časnikih — ali kakor že pravite tistim patentom, ktere po pošti dobivate, za drag denar menim — ali ste sejali tičje seme, ali kozji grah, ali papeško prtilikovino, ali češminove jagode?“

Ubogí Tirtelj ni čutil, da se mož šali; tudi ni vedel, da vseh teh semen ni. Hotel se je pa Meškotlu pokazati, da ga je volja vsega učiti se, kar je njegovemu zetu treba; zato je zvesto popraševal, kako to in ono naštetih reči raste in cvete in rodi. Oče Meškotel je bil tolikanj poreden, da mu je resnobno razkladal vse in hvalo mu moramo dati, da si je vrlo dobro izmišljajal.

Tirtelj bi bil rad videl, da bi bila domača hči zraven njega malo posedela in oče Meškotel jej je sam veleval, ali vedno je kako opravilo našel, da je morala zdaj tjakaj zdaj semkaj po kaj iti, tako da Tirtelj vendar ni mogel govoriti ž njo.

In kedar je Božidar napeljal govorico na ženitev, nasmehne se oče Meškotel in prikima: „To je pa to, ženske niso za drugo, kakor da se može in nam preglavico delajo. Pa moramo vendar le gospodinje imeti. To je prav, le ženite se.“

Tirtelj je menil vselej, zdaj je pravi čas in malo po ovinkih poprašal starca, ali bi bil pri volji dati hčer.

Poredni oče Meškotel pak ni rekel ni bev ni mev, svojo hčer malo pohvalil in sam sebe in včasi še Tirtlja po vrhu in umetno napeljal govor na vino, kupčijo z voli in kmetijo.

Pridružil se je jima navadno še kak mož, pili so vsi in napili se tudi. Na zadnje je Tirtelj — da se ne bi reklo, da je skopuh in stiskavt — vse plačal sam in odpeljal se z zaljubljenim pogledom po deklici in revež — ne da bi bil zvedel, ali jo bo dobil ali ne.

To se vé, da mu je doma med tem časom vse križem šlo. Hlapec in dekla sta za svoj žep tržila in točila, in dobro živela za Tirtljevo premoženje. On vsega tega ni zapazil, ker je vse svoje misli puščal — že vemo kje, in da se naravnost pové, če se mu je tudi včasi malo zdelo, kako in kaj se godi, bil je predobrosrčen, da bi bil kaj rekel.

Tako je minil čas za časom in Tirtelj ni bil oženjen in je toliko vedel, kedaj bo in če bo, kakor nas eden ve, kedaj umrjemo. Dostikrat se je namenil, da bo očeta trdno in trdo za besedo ubral, da mu mora naravnost povedati. Za deklico ga ni skrbelo. V svesti si je bil, da ga ima vsaj malo rada, vse drugo pa da stanovitnost.

Toda vseh teh dobrih namenov ni spolnil. Včasi je bil preboječ, beseda mu je v grlu ostala, včasi je kdo vmes prišel, včasi pak mu je oče Meškotel nekako imponiral, kakor je sam svojemu prijatelju Šimnu Peharju pisal.

VI.

Pač žalostno na tem svetu, da človek veliko tega, kar si je v mladosti pridobil ali prav za prav — kako bi djal — s seboj prinesel, v poznejem času izgubi. Tako lepe čednosti in lastnosti ima, a nekaj jih sam utopi, nekaj mu jih hudobni svet odpravi, — lepo vero ima do samega sebe, svojih moči in svoje veljave, vero do svetá in njegove dobrote.

Tako smo tudi Tirtlja pohvalili zlasti v dveh rečéh: prvič, da je bil dober rodoljub, drugič da je na ženski spol veliko zidal in menil, da ga bo ena Evinih hčeri prav prav srečnega storila.

Njegovo rodoljubje smo že nekaj opisali, vendar se nam potrebno zdi tukaj nekaj še pristaviti, da bo čast. bralec našega moža drobneje poznal in utegnil razsoditi, kako je iz na dalje še razloženih dogodéb prišlo, da je Tirtelj ves svoj demokratizem izgubil.

Resnično moramo povedati: Božidar Tirtelj ni pomagal svojega časa narejati, čas je bil njega narédil. Še več: Tirtelj marsiktere ideje našega časa ni razumel; vendar ker je videl, da se najboljši možjé potezajo za svobodo, narodnost, izobraženje na najširji podlagi t. j. izobraženje vsega naroda brez razločka stanov, trdil je še on za njimi.

Tako je prišlo, da je on ravno zaradi tega narod prav konkretno ljubil, kar je gotovo velike hvale vredno. Vendar je morda tako celoto zmenjeval preveč s posamnimi. Tirtelj je po tem tacem za prvega, kar je živel na kmetih posamnim veliko dobrega storil, posojal in daroval. Veroval je pa zraven tega na hvaležnost in vrednost prejemkov. Poslušal je prav rad in veselilo ga je, če so ga možaki, mladi in stari, pri vinu hvalili in ni vedel, da se mu za hrptom nekteri smejó, da je neumen in da preveč lalokomiselno ravná s svojim ne preobilnim premoženjem.

Neko nedeljo popoldne si Tirtelj prav za trdno nameni, da bo poslednjo besedo govoril z očetom Meškotlom zastran ženitve. Ker se je bil že prej prepričal, da to ne gre tako lahko, kakor bi človek mislil, in ker je vedel, da vino še le dá pravega poguma, nameni se tudi po vrhu, da se bo enkrat malo napil in si jezik bolj razvozlal.

Ves vesel se pelje sam proti Amboljem.

Tam je bilo mnogo kmetov na pijači in cela krdel mladih fantinov.

Tirtelj se vsede med nje in govori zdaj s tem, zdaj z onim.

„Micika!“ — pravi glasno eden mladenčev krčmarjevi hčeri — zakaj se ne vsedeš k svojemu ženinu, temu gospodu. Če te bo ta vzela, boš v senci sedela, pa dobro živela“.

„Če boš imela kaj“; dostavi drugi in smeh nastane po vsej hiši.

To je Tirtlja razžalilo. Pogleda očeta Meškotla. Ta pa je v tem hipu ravno fantom pomežknil, naj ga še malo pikajo. Božidara mraz pretrese, ko to vidi: „Tedad norca se delajo tukaj iz mene, in tako dolgo“ misli si. „In taki-le ničevdedi, ki ne vedó in ne znajo družega kakor motiko nositi!“ Še več nevšečnih je moral slišati. Odgovarjal ni nič. Meškotel je bil proti njemu tak kakor vselej. Ali Božidaru so se bile oči odprle. Razlagal si je njegovo obnašanje od nekdej. Hotel je kar vstati in oditi, ali sedel je kakor pribit in pil.

Deklica pride kake dvakrat k njemu; on jo milo pogleda in pro-

seče, kakor bi hotel reči: vsaj ti, ti ne misliš in ne sodiš tako, kakor drugi. Pa tudi ona mu odgovori le s tistim smehljejem, ki je bil očetu lasten, v katerem je Tirtelj včasih bral ljubezen, danes pa — vse kaj drugega.

Obupen in omoten vstane Božidar že v trdnem mraku izza mize in gre naprejat.

Predno se odpelje, odšlo je bilo tudi nekoliko mladih fantinov iz krčme. Tiho so se med seboj pogovarjali in nekaj ukrepali.

Tirtelj ne bi bil šel od Ambolj, ko bi bil te pogovore slišal. Pletlo se je o tem, kako bi ga nicoj oženili, da bi ne hodil več okrog kmečkih deklet. Nobenega ni bilo med njimi, ki bi bil to sirovost odvrčal, in ubogi Tirtelj se odpelje od krčme, sicer jezen in žalosten, vendar v svesti, da je varen po noči kakor po dnevi.

Kako dobro četrť ure od Ambolj ga na samotni cesti ustavijo štirje. Tirtelj ni nobenega poznal in tudi ni utegnil poznavati jih. Prvi udarec, ki ga je prek glave dobil, prebrnil ga je po vozu in drugo jutro se je poln ran prebudil doma iz omedlevice. (Konec prih.)

Bolgarsko hajduštvo.

(Popisal Bolgar V. D. Stojanov).

Junaki bolgarski in jugoslovanski sploh so Turkom „hajduki“. Turki imenujejo hajduka (roparja) vsacega, kdor ni uklonil pred njimi glave, da bi mu deli sužnji jarem na vrat. Taki sovražniki turške vlade bivajo od starodavnosti do današnjega dneva po gorah, gozdih in planinah, kjer uživajo čisto svobodo in največjo prostost. Od ondot skušajo večkrat domovino Turkov osvoboditi; rajši bivajo v lesovih svobodni, nego v mestu in selu, ki ječi pod krutim žeslom osmanskim.

Takovo življenje naših junakov se je začelo tedaj, ko so Bolgari popolnoma izgubili svojo politično samostojnost, torej zarad posilnosti in brezpravja turškega.

Iz prva so bili hajduki večidel bojarskega rodu; kmalo pa se jim je jelo družiti tudi po svobodi hrepeneče prosto ljudstvo. Tako se je hajduštvo vedno množilo in postajalo Osmanom čedalje nevarniše. In res nam je vlada osmanska morala s časom podeliti pravice, ki jih uživajo Osmani sami od svoje vlade. Ko pa je s časom naše gorsko junštvo jelo izgubljati svoj prvotni pomen, izgubljati svojo pravno moč, jela je koj tudi osmanska vlada odjemati Bolgarom one pravice, tako da je končno bolgarsko domovino spremenila v ječo, v kateri sužnjuje narod bolgarski že 400 let.

Prvotni naši gorski junaki so skušali osvoboditi domovino svojo od Turkov, vseskozi je napadaje; in Turki se niso nikdar upali preganjati junakov po gorah. Hajduki pa so mimohodeče turške karavane, če so nesle strelivo, živež ali pa državne novce, obirali in se potem pomikali v nepristopne kraje po gorah in šumah.

Med tem pa je zadelo gorske junake mnogo nesreč in vsakoršnih težav; trpeti so morali glad, mraz in vsaktero pomanjkanje. V takem stanu niso prizanašali ne Bolgaru, in oropali so mimogredočega, če je imel dobre obleke, živeža itd.; kdor se jim je ustavljal, moral je na mestu poginiti. Milost se je dajala vjetim le tedaj, če se je skazal z ne-navadnim junaštvom, ali pa z zgovornostjo in bistroumnostjo.

Takrat so morali naši gorski junaki tudi s svojimi rojaki hudo ravnati, — junaki, ki so iz prva le proti Osmanom in njihovemu gospodarstvu bojevali. Hajduki živé še dan danes na Balkanu in pošiljajo od ondot svoje tovarše na vse strani prostrane domovine bolgarske — do kristalnega jezera ohridskega, do zlatih valov morja belega in črnega in do veličastnega toka blagodarne Donave.

Zarad' tacih sprememb smo začeli mi in Turki gorske junake prištevati pravim hajdukom t. j. roparjem; in dandanašnji mi in Turki u-mevamo pod besedo „hajduk“ prej roparja, nego poštenega gorskega junaka. S tem pa ne pravim, da so vsi naši hajduki roparji, akoravno je resnica, da je že malo poštenih hajdukov in da so že večidel prestopili k razbojništvu.

Sedanji pošteni hajduki so prav za prav vredni potomci in nasledniki nekdanjih hajdukov bolgarskih. Enih in drugih vzor je: svoboda in prostost, in vse svoje moči obračajo v dosego tega vzora.

Tudi sedanjim hajdukom so gore, planine in šume zavetje in prebivališče. Za to so skoraj vsi pešci — malo kdaj hajdukujejo jezdé na konju.

Predno začnó hajduki hajdukovati, preskrbé si zavetnike, kateri navadno po selih prebivajo, časi pa tudi v mestu, če je blizo gor in lesov. Zavetniki so dolžni, kedar je treba, ne le preskrbljevati in odnašati živež hajdukom na odločeno mesto, ampak važneje je to, da jim verno in ob pravem času sporočajo o tem, kar se kje godi, kam je mogoče in potrebno iti na rop, ali kdo po njih streže itd. Razun tega je hiša zavetnikova hajduku ob vsacem času odprta; časi hodijo tje na prenočišče in preganjani se skrivajo ondi.

Gorjé zavetniku, če izdá s premislekom hajduka; izdajstvo maščujejo prestrašno, če tudi včasi še le čez pol stoletja. Hajduki morajo sami ali pa drugi na njihovem mestu spolniti maščevanje, ki jim je najbolj sveto. Ko se hajduki posvetujejo o hajdukovanji, nazoči so tudi zavetniki. Ko se dogovoré, mora vsak priseći, da ne bo le verno in pošteno hajdukoval, ampak da tudi, ko bi bil kedaj vjet, nikogar svojih tovaršev ne bode izdal, in ko bi moral zavoljo tega še tako strašne muke trpeti. Služba, od hajdukov zavetnikom odločena, je tako važna, kakor poslovanje opravnikov kake skrivne vlade. Za to so pa tudi hajduki dolžni ves plen in sploh vse premoženje, ki si ga pridobodo s hajdukovanjem, pošteno deliti s svojimi zavetniki.

Hajduk, ki nima rodovine, ima tudi svoje novce in drugo premoženje shranjeno pri zavetniku, brez skrbi, da bi utegnil ob nje priti; celo po smerti hajduka ne zamolči zavetnik njegovega premoženja in je deli z ostalimi hajduki, ali pa je odda sorodnikom ranjcega. Tudi orožje hrani po zimi premnogo hajdukov pri svojih zavetnikih.

Hajduki imajo, in če bi jih bilo še tako malo, vselej svojega haram-bašo (starašino, vodja), ki si ga volijo sami. Haram-baša je navadno tisti, ki se med vsemi najbolj izkaže. Če jih je večje število, imajo tudi barjaktarja (zastavničarja), ki mora tudi bolj na glasu biti, zlasti kar se tiče telesne moči; namestuje včasih tudi haram-bašo.

Hajduki nosijo dolgo brado in dolge zavihane brke. Osmanje silo zavidajo hajdukom in Bolgarom sploh goste in dolge brke. Rodi se iz tega dostikrat prepir in krvav boj, da gre večkrat za življenje.

Barjak (prapor) hajduški je navadno rudeč, časih tudi belorudeč. V starodavnih časih so imeli hajduki na praporji belega leva bolgarskega; pozneje so imeli namesto leva križ; zdaj navadno nimajo nikakega znamenja, le malo kedaj je videti še križ.

Za orožje ima hajduk: dolgo puško, navadno dve pištoli, včasih celó tri, bridki in posebno lehkí jatagan (dolg nož, meč), kateri ima kakor tudi pištole zateknjen za pas na levi strani tako, da so mu vedno pri roci, kedar jih potrebuje; puško nosi čez ramo. Haram-baša, včasih tudi barjaktar, imata namesto jatagana zakrivljeno sabljo.

Hajduška troba je iz uglajenega rogú ali pa vrbova piščalka, na katero piskajo kaj čudno in dajejo znamenja drugim hajdukom, da bi drug drugega ne napadali; dajejo si pa tudi znamenja, kamenje metaje in v prste brlizgaje.

Obleka starodavnih hajdukov je bila kaj dragocena. Sedanji imajo obleko prosto, trpežno in k truplu prilagajočo.

Na glavi nosijo navadno kalpake (kapice) črne, iz ovčje kože, časih tudi bele, bogateji iz kože sobolove; zdaj nosijo nekateri na glavi velike, rudeče fese, z dolgim čopom, belo košuljo z dolgimi, širokimi rokavi; ovratnik košuljin je bogato okinčan; naprsnica je rudeča ali modra, časih bela, lepo nališpana; kaj radi nosijo na nji zlate ali sreberne gumbe. Večkrat pa imajo namesto prsnika tuniko brez rokavov iz bolgarskega sukna, ktera jim sega do kolen, tudi ta je pisano obrobljena in bogato okinčana. Hlače hajduške so iz bolgarskega sukna, navadno jasno-kostanjeve ali pa bele barve, prav ozke, ali pa prav široke in lepo okinčane. Iz istega sukna je tudi dolgi, široki plašč in suknja, ki je prav kratka in s krasnimi trakovi preprežena, podobna je sedanjim novomodnim jopicam evropskih gospá. *) Čez pas si hajduk nekolikrat ovije volnen šal rudeče barve. Noge si povije od palca do kolen z belim debelim suknom bolgarskim, potem obuje opanke, ktere priveže z dolgimi jermení, s kterimi povije noge v krasnih zavitkih noter do kolen.

*) Mnogi po naši domovini potujoči Evropci, zlasti pa Francozi, brž ko zagleda na Bolgaru ali Bolgarki krasno obleko, koj si jo narisa, prida še kaj iz lastne domišljije k obrisu in vernivši se v domovino razglaša svojo novomodno iznajdbo. To ni moja domišljija, ampak prepričanje, kajti ob krimski vojski l. 1854—1855 so Francozi in Angleži kupovali od Bolgarov ne le obleke, ampak tudi jedila in je pošiljali in donášali v svojo domovino.

Ko se na pomlad po gorah drevje zeleni, gredó tudi hajduki pre-skrbljeni z vsem potrebnim v šumo. **)

Po dnevi navadno spé, in ko se naspé, oskrbljujejo svoje životne potrebe, ali pa se bavijo s krasno narodo. Hajduki niso nikdar brez dela, in nemarnost jim je največi greh in sramota. Še le proti večeru krenejo na pot in hodijo do jutra, prehajaje večkrat v kratki noči sila dolgo pot. Po dnevi med spanjem bdi vedno en stražnik, v čemur se vrsté v bratovski slogi. K ležišču izbirajo si tako mesto, od koder je na vse strani dober razgled in pa kjer se jim je lahko braniti, ko bi bili napadeni, od koder pa tudi lahko utekó v varnost, ko bi bila sila.

Pri delu najprej pregledajo in očistijo orožje; jedi si večidel pripravljajo sami, oskrbevajo perilo, lijó kroglje itd. V rastlinstvu so dobro izučeni in rabijo je za svoje potrebe. Rano izlečijo v nekoliko dneh popolnoma s perjem rastlin in s hladno, čisto vodo; časi rabijo za zdravilo tudi meso neke živali. Če je v rani kroglja, vzemó jo ven brez velicih težav; lujša je le, če se je zasadila v kost. Sicer pa so hajduki vedno zdrave in vesele misli. Malokdaj kak hajduk oboli.

Če hajduk umre, pokopljejo ga tovarši na mestu, in pri priložnosti oznanijo po tem skrivaj kacemu popu, da bi prišel k grobu in primerne molitve za ranjega opravil, ali pa sporočé sorodnikom o smerti njegovi; če jih pa ne poznajo ali pa ranjki nobenih nima, opravi kak pop v selski ali mestni cerkvi molitve za umrlega. (Konec prib.)

Pomenki o naših literarnih zadevah.

(Spisal F. Kočevár).

I. Slovstvo.

Kaj je slovstvo? — Učenjaki trdijo, da je slovstvo skupina vsega spisanega. Če bi se smele definicije krojiti v slikah in prilikah, djal bi jaz, da je slovstvo hambar, v kateri se devljejo obrodki človeške domišljije in človeškega uma. Blagor narodu, ki ima tak hambar, napolnjen z dušno hrano; kajti on ima ono, s čimur si more svoj narodni duh živ in čil ohraniti — hrano. Res je: obrodki človeške domišljije in človeškega uma niso svojina ne posamesnega človeka, ne posamesnega naroda, oni so lastina vsega človeštva; zakaj mi vsi narodje, kolikor nas je Bog vstvaril, zidamo si v stvarjenji slovstev ogromno palačo, palačo blage človečnosti. Vsi narodje in vsak poedinec je poklican na duševno delo; vsak sicer po svoje dela, ali edinstvo svrhe se vendar povsod skozi sveti, in ta svrha je blaga človečnost (humanitet).

**) Pripoveda se, da do Marijinega Oznanjenja (25. sušca) morajo hajduki svoje jatagane, če ne v človeški, pa vsaj v tičji krvi oprati. Iz tega se da soditi, da gredó zgodaj na pomlad hajdukovat.

Vsega sveta slovstvo razpada na posamna narodna slovstva, ki so njega celoviti deli. V slovstvih si priobčujemo svoje misli, svoje ideje. Slovstvo je plod moralne in narodne sile. Vsaka sila pa, bodi-si moralna ali fizična, ima neko svojilno moč v sebi; brez te svojilne moči sila ne bi bila sila. Da ima slovstvo veliko moralno, osvojevalno moč v sebi, to vidimo povsod, kjer neslovstveni narodje v dotiko pridejo s slovstvenimi. Neslovstveni narodje ginejo v taki dotiki, kakor kepa snega na solne. Mi Slovenci bi mogli o tem oziru marsičesa pripovedovati! — Le taki narodje, ki so, kar se slovstva tiče, na enaki stopnji, morejo brez straha in nevarnosti za svoj obstanek med seboj občevati.

Kjer ni zadostne hrane, tam je stradež, hir in kašel, razpad in prepad. Vsakdo beži od takega kraja, posebno če vidi kje drugje boljše okolnosti. In med drugimi je gotovo ta stradež dušne hrane eden in morebiti prvi nagibek, da se je toliko naših sinov izneverilo našemu narodu. Videli so, da je naš hambar slabo založen, sosedov preobilno napolnjen. Zapustili so nas, pa šli tje, kjer se jim je dušne hrane dovolj ponujalo. Telesno more človek živeti ob koreninah in kobilicah, za dušno življenje se pa več zahteva.

Sistematikarji ločijo slovstvo na dvoje: na lepoznanško, poetično — djal bi žensko, in na znanstveno, prozaično, — djal bi možko.

Zgodovina posameznih slovstev nam kaže, da so vsi slovstveni narodje z lepoznanškim slovstvom začeli. Najstarša njih pisma so v obliki in po obsegu poetična. Mi Slovenci smo temu nasproti z znanstvenim začeli. Naša najstarša pisma so v obliki in po obsegu prozaična. Da je pa tudi naš narod v starodavnih časih kakor drugi narodje, in morebiti še v večji meri nego drugi narodje, svoje pesmi imel, to je jasno ko beli dan, samo da je ta najstarša doba nam in našim zanamcem izgubljena!

Če primerimo naše slovstvo slovstvu drugih narodov, ki so zaradi svoje izobraženosti na glasu, kakor je n. pr. nemški, francoski, angleški narod, kaj se nam pokaže iz te primere? — Pred vsem to, da bi morda bolje bilo, da mi skupinice naših pisem ne imenujemo slovstvo, nego kako drugače n. pr. pismenost, književnost, ker imamo še za vsakdanje potrebe le malo hrane, v nekaterih ozirih pa celó pomanjkanje trpimo! Pri narodih pa, ki sem jih gori naštel, razodeva se v njih slovstvih že razuzdana gizdavost in preobilnost.

Ko se je v kranjskem deželnem zboru razpravljalo vprašanje za volj vpeljanja slovenskega jezika v šole in uradnije, prinesel je grof A. Auersperg naše abecednice v sejo, ter je s povzdignjeno roko okrog kazal in rekel: „Vidite, to je vaše slovstvo!“

Naj mi nobeden ne očita, da se rogam našemu siromaštvu, ker našemu narodu to pomanjkanje odkrivam; namen mojega spisa je le, rane rahlo odkriti, da jih bo moč videti in potem vidati ali zaceliti.

Dokler mi ne bomo imeli enakotehtnega slovstva, kakor ga imajo naši sosedje, tako dolgo ne bo naš obstanek kot narod zagotovljen, ampak naša narodnost bo, kakor do sedaj, še za naprej zvezana pod mečevo ostrino ležala. Vpraša se pa: imamo li pogoje in sredstva za utemeljitev in vzdržavo velikega slovstva? Jaz bi djal, da kot Slovenci za-se imamo malo pogojev, še manj pa sredstev, da bi na slovstvu velik

narod postali. Zakaj ne? Unkrat je gospod Levstik rekel: „Naše slovstvo nájma samostojne bodočnosti, ker nas je premalo število“. V tem je ves odgovor. Ko celoviti del slovanstva pa imamo pogojev dovolj in sredstev brez mere in konca slovstven narod postati. Na kak način se moremo teh pogojev in sredstev vdeleževati in posluževati, to bom skušil pozneje pokazati. Dan danes je treba za vsaktero podvzete materijalnih sil t. j. kakor svet pravi: kapitala. Brez kapitala se nič velikega, nič velevažnega ne stvari. Vsak poedinec je kapital za-se, pa tudi za vse druge, na kterih društvo je vezan. Narod je skupina vseh poedincev istega jezika. Veča ko je ta skupina, večji je kapital, t. j. v slovstvenem obziru, večji narod — več pisateljev, več čitateľjev in kupcev slovstvenih izdelkov. Rimljani in Grki, in sploh stari narodje, niso poznali tega, kar mi pod kapitalom razumevamo, pa so vendar bili veliki na slovstvu, utegne kdo ugovarjati. Res je, ali časi in nazori so se premenili, in danes je to drugače.

Mi Slovenci se bijemo s „stenom in kamenom“, da bi si kolikor mogoče v slovstvenih zadevah na noge pomagali. Naša volja je zlata volja. Pa kaj nam pomaga vsa zlata volja, ker so naše sile preslabe, ker nas je premalo število!

Kdo stvarja slovstvo? Dva sta faktorja, ki ga stvarjata, in sicer dva taka faktorja, ki eden brez drugega nič ne opravi. Prvi faktor je pisatelj, ki piše, drugi pa občinstvo, ki bere. Pisatelj je trgovec, občinstvo pa kupec.

Francozje plačujejo svojim feulitonistom za vsako tiskano vrsto po ne vem koliko frankov; pa tudi lahko, ker imajo liste z več kot 40.000 naročniki. Če kdo pri nas kaj spiše, spiše le zgolj iz rodoljubja, ki pa ne gre ne v žep ne v usta. Pisatelj, ki bi mogli le od svojega peresa živeti, kakor jih nahajamo pri drugih narodih, takih slovenski narod ne bo nikdar imel. Vse pisateljstvo je tedaj pri nas diletantiško. Brez pomoči matice in družbe sv. Mohora je pri nas nemogoče kako večje delce izdati. Še vsak je v dolge zabredel, ki je na svojo roko kaj izdal. Primerov imamo dovolj.

In vendar zahteva prebujena svest našega naroda zmeraj silneje, da se mu pribavijo vsi atributje, in samostojno slovstvo je eden najprvih — ki mu utegnejo njegovo narodno življenje zagotoviti. To zahtevanje, ki vsaki dan bolj hrepeneče, bolj nevstrpljivo prihaja, stvarilo je pri nas neko „sturm- und drangperiode“, ki je najbolje poroštvo, da se bo našlo, da se mora najti sredstvo, ki nam bo narodno slovstvo in ž njim narodni obstanek zagotovilo.

Obzor.

Družba sv. Mohora. Dne 27. kresnika je imel odbor družbe sv. Mohora svojo glavno letašnje sejo. Med drugim je bilo sklenjeno:

- 1) da prejme vsak letošnji ud, kterih je čez 7000 (ker so se še letos po prošnji vvrstili vsi udje do 15. dne pr. m.) petero bukev in sicer:
 - a) Koledarček za l. 1868 (ki bo v nekih dneh popolnoma natisnjen);
 - b) „Življenje svetnikov in svetnic Božjih“ I. dela drugo polovico;

c) en zvezek „slov. Večernic“; d) „Fabiolo“ ali namesto nje (ker se je natisnilo samo 6500 iztisov) Poženčanovo podučno povest „Utopljenici ali potovanje na Ostrovid“; in e) po Koroškem in po nekterih dekanijah na Kranjskem, kjer vino ne raste, „Sadjerejo v pogovorih“, po drugih krajih pa „Umnega Vinorejca“. Ker je bilo „Življenja svetnikov“ samo 6000 iztisov tiskanih, razpošlje se ta knjiga nekterim družnikom, sosebno po mestih bivajočim, še le prve dni mesca oktobra t. l.; do tedaj namreč je nam obljubljena iz tiskarnice.

2) Ker so pri tolikem številu družnikov opravila že preobilna in premnogovrstna in tudi tiskarnica „Imenika“ ne more v enem mescu popolnoma natisniti, zato se bode nabira družnikov v prihodnje vsako leto pričnjala brž po razposlanih knjigah in se bo vselej sklenila s koncem mesca marca vsacega leta.

3) Cena letošnjim bukvam se je tako-le ustanovila: „Koledarček“ se bo prodajal po 40 nkr., „Vinorejec“ po 30 nkr., „Sadjereja“ po 16 nkr., „Fabiola“ po 50 nkr., „Utopljenici“ po 36 nkr., „Življenje svetnikov“ II. pol. po 80 nkr. in vsak zvezek „Večernic“ po 20 nkr.

4) Knjige za prihodnje leto se bodo tiskale v 12000—10000 iztisih; med drugimi nadaljevanje: „Življenja svetnikov“ s podobami; „Življenje in terpljenje Jezusa Krissusa, po g. prof. St. Kociančiču za Slovence predelano; „Zercalo domačih in tujih živali“ s podobami, od prof. Erjavca v Zagrebu itd.

Razpošiljava letašnjih bukev se prične okoli srade tekočega mesca, brž ko se „Koledarček“ in povest „Utopljenici“ v tiskarnici dovrši.

* Novice pišejo, da je deželni odbor v Ljubljani knjižico, ki jo je v poduk županom spisal g. Globočnik v Postojni, vredno spoznal darila, ki ga je deželni zbor razpisal. Temu naznanilu dostavljamo željo, naj kmalo izide.

* V četrtek 4. t. m. bo imel odbor slovenske Maticе svojo VII. sejo, v kateri se bode razpravljalo o razuih gospodarskih rečéh, o Hafnerjevem praševanju: bi li Matica hotela izdati „stenografijo slovensko“? kakor tudi o g. Lesarjevem nasvetu, da odbor izmed sebe izbere odsek, da a) sestavi imenik knjig, ktere želi Matica izdati, b) nakaže pot, po katerem si ona najhitrejše preskrbi najboljših dotičnih rokopisov in c) o tem svojem poslu poroča v prihodnji odborovi seji.

* „Domači gospodar“ v Mariboru, ki si je pridobil po svojih lepih sestavkih po vseh stranéh že lepo število podpornikov in bralcev, spremenil se je s tem mesecem v tednik in bo veljal za pol leta 1 gld. 50. nkr. Naj ostane Slovincem vedno zvest svetovalec v gospodarskih in državopravnih zadevah.

Naznanilo. Pričujoči list smo poslali še vsem dosedanjim gg. naročnikom na ogled; kdor želi Glasnika še dalje prejemati, naj se blagovoljno v najkrajšem času oglasi. Pri tej priložnosti ponavljamo svoje vabilo na obilno naročbo.

Zastran Cvetja. Ker so se oglasili naročniki na Cvetje razun 28 prejemnikov po pošti še le iz ljublj. semenišča in goriške gimnazije in ker se dijaška mladež že kmalo razide, treba bode s 6. šestko počakati do novega šolskega leta. Naj torej čast. gospodje ki so se že naročili, blagovoljno potrpe.

Listnoca. G. F. F. v tej obliki še ni mogoče; g. D. T. Hvala, v kratkem pride na vrsto; g. M. P. na D. Za letošnje bukve prepozno; g. J. K. v T. Habica — haba = krilo, perotnica; g. K. v V. Št. 2 in 3 še ni natisnjeno.